

Buletin informativ editat în cadrul inițiativei „Sustținerea democrației, a independenței și transparenței instituțiilor publice-cheie din Republica Moldova”

BULETIN INFORMATIV

NR.9. NOIEMBRIE 2020

Cuprins

- NOUTĂȚI:** Întreprinderile de stat și municipale, restanțiere la asigurarea integrității instituționalei
- TRANSPARENȚĂ:** 0 % la capitolul transparență
- INDEPENDENȚĂ:** Topul instituții publice din Moldova cu cel mai mare potențial de independență: Procuratura Generală, Banca Națională a Moldovei și Avocatul Poporului, primele în clasament
- ANALIZĂ:** Interesul public prin prisma legislației din Republica Moldova
- BUGETE TRANSPARENTE:** Bugete locale transparente pentru municipalități eficiente
- TRANSPARENȚĂ:** Cu cât este mai transparentă activitatea, cu atât este mai mică ispita de corupție

Topul instituții publice din Moldova cu cel mai mare potențial de independență

Procuratura Generală, Banca Națională a Moldovei și Avocatul Poporului sunt instituțiile publice din Moldova cu cel mai mare potențial de independență. La polul opus se situează Inspectoratul General de Poliție, Inspectia Financiară, Serviciul Vamal și Agenția Servicii Publice. Clasamentul a fost prezentat pe 27 noiembrie de IDIS „Viitorul” și INEKO Slovacia.

Pentru calcularea clasamentului de independență au fost evaluate 20 de instituții publice cu funcții de reglementare, control, prestări servicii și în sfera activității judiciare. Instituțiile publice au fost evaluate în baza a patru criterii de independență, iar punctajul maxim pentru o instituție constituie 100 de puncte.

continuarea la pag.5

NOUTĂȚI

RAPORT: Întreprinderile de stat și municipale, restanțiere la asigurarea integrității instituționale

Sursa: www.viitorul.org

Mai multe întreprinderi de stat, dar și întreprinderi municipale din Chișinău au restanțe la capitolul asigurarea integrității instituționale, deși Legea integrității a intrat în vigoare mai bine de trei ani. Este principala concluzie a studiului realizat de experții Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, Diana Enachi și Viorel Pîrvan.

Potrivit Legii integrității, adoptată în luna mai 2017, ÎS și ÎM au avut de implementat un șir de măsuri: privind neadmiterea și denunțarea manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate; respectarea normelor de etică și deontologie; respectarea regimului conflictelor de interese; regimului cadourilor etc.

În procesul de evaluare a fost analizat cadrul normativ, au fost solicitate informații de la - 175 ÎS/ÎM, au fost desfășurate interviuri cu instituțiile fondatoare; au fost chestionați managerii și angajații din cadrul celor 31 de întreprinderi selectate pentru evaluare și organizate două focus grupuri cu ultimii.

Rezultatele evaluării scot în evidență un nivel redus de implementare a acțiunilor de prevenire și de reducere a riscurilor de corupție, conform documentelor de integritate de care dispun întreprinderile. Lipsesc proceduri de denunțare a ilegalităților/ influențelor necorespunzătoare și mecanisme de protecție a denunțătorilor/avertizorilor. Doar patru întreprinderi de stat au aprobat astfel de proceduri și doar trei dispun de astfel de mecanisme de protecție.

În studiu se constată că majoritatea întreprinderilor evaluate dispun de Coduri de conduită, însă, acestea descriu la general și sumar regimul cadourilor, politica de identificare și gestionare a conflictului de interese, sancțiunile disciplinare pentru încălcarea normelor de conduită. S-a constatat că în nici un Cod de conduită nu sunt stipulate angajamente anticorupție, inclusiv în raport cu partenerii de afaceri.

Analiza procesului de achiziție și al acțiunilor prevăzute în documentele de integritate deținute, arată că ÎS și ÎM nu aplică reguli unice în procesul de achiziție, dar se ghidează fie de propriile regulamente interne, fie de legislația în achiziții publice și regulamentele subsecvente sau de noile prevederi normative în achiziții pentru întreprinderile de stat.

Doar patru întreprinderi de stat și patru întreprinderi municipale au publicat pe paginile lor web Planurile anuale de achiziții din ultimii 2 - 4 ani.

Doar două întreprinderi municipale și o întreprindere de stat au publicat informații/rapoarte privind monitorizarea executării contractelor de achiziție.

NOUTĂȚI

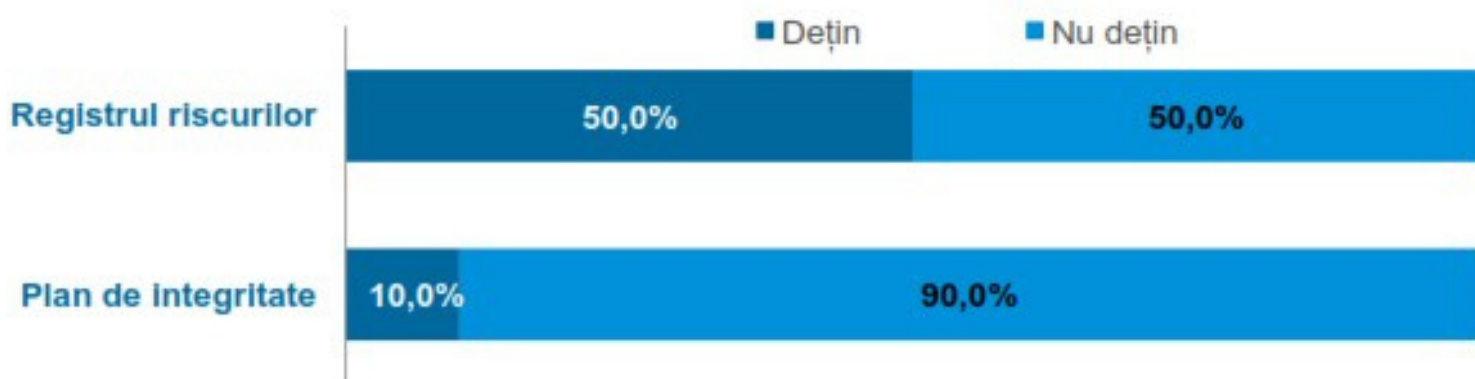
Fiecare a cincea întreprindere analizată nu are implementat un sistem de control intern. Circa jumătate dintre întreprinderile evaluate dispun de reglementări interne privind gestionarea informațiilor de serviciu, care se referă la informația cu caracter confidențial/secret. La fel jumătate dintre întreprinderi dispun de reglementări privind utilizarea și prelucrarea informațiilor cu caracter personal, însă doar 1/5 dintre acestea au notificat autoritatea competentă despre prelucrarea acestor date.

Totodată, o întreprindere municipală și cinci întreprinderi de stat nu dispun de pagini web.

Și, doar în cazul a două întreprinderi municipale și cinci întreprinderi de stat paginile web cuprind informații actualizate permanent.

Astfel, se constată că întreprinderile nu raportează/ publică informații privind implementarea acțiunilor anticorupție cuprinse în Planurile de integritate și alte documente interne, care au scopul de asigurare a integrității în cadrul întreprinderii.

Studiul a fost elaborat în cadrul Proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova” implementat de către PNUD Moldova cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei. Opiniile exprimate în acest raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opinia oficială a PNUD sau a instituției finanțatoare.

TRANSPARENȚĂ

0 % la capitolul transparență

Sursa: www.drochia.tv

Transparența decizională în activitatea întreprinderilor de stat este o metodă excelentă de a ține la curent cetățenii despre activitatea desfășurată de autorități în diferite domenii. La acest capitol însă există lacune în municipiul Bălți. Cetățenii se arată nemulțumiți de faptul că autoritățile nu activează transparent, iar vocile lor nu sunt auzite.

Maxim Burduja, activist civic din orașul Bălți:

„Dorim să avem o posibilitate să vorbim cu cei care sunt în funcții și sunt responsabili de aceste probleme care le are orașul”.

Transparența decizională lipsește în activitatea mai multor întreprinderi municipale, potrivit cetățenilor. Întreprinderea municipală „Spații verzi” nu a publicat raportul financiar din anul 2018.

Conform studiului IDIS Viitorul, care a monitorizat transparența APL pentru anul 2019, municipiul Bălți la capitolul investiții și întreprinderi municipale, a acumulat zero procente.

Acuzată a fost de iresponsabilitate că nu activează transparent și întreprinderea municipală „Direcția reparații și construcții drumuri Bălți”.

Larisa Cialenco, economist DRCD Bălți:

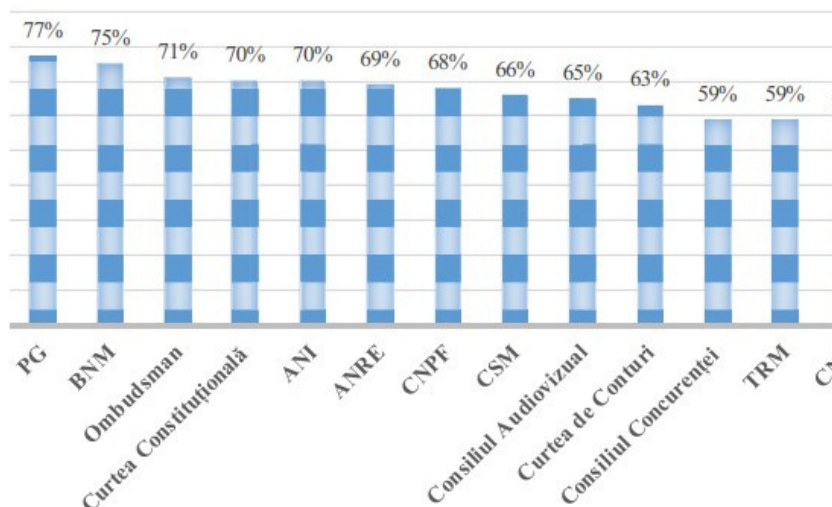
„Dacă aveți nevoie de o anumită informație, avem un site nou unde plasăm tot ce este necesar, și sperăm că în curând va fi publică tot mai multă și mai multă informație. Toate rapoartele financiare au fost plasate până acum pe site-ul Primăriei Bălți, deoarece nu am avut pagina noastră web”.

Unii consilieri municipali s-au expus și au relatat următoarele:

Sergiu Burlacu, consilier municipal

„În calitate de consilier probabil că am depus cele mai multe interpretări și demersuri către administrația publică locală pentru ca îmi este îngădit accesul direct așa cum prevede legea. Domniile lor decid să o facă într-un mod de control total asupra informațiilor ca nu cumva anumite informații care nu sunt dorite să fie oferite aleșilor locali. Iar astfel de informații cred că nici nu sunt oferite și altor cetățeni”.

INDEPENDENȚĂ

Procuratura Generală, Banca Națională a Moldovei și Avocatul Poporului sunt instituțiile publice din Moldova cu cel mai mare potențial de independență. La polul opus se situează Inspectoratul General de Poliție, Inspekția Financiară, Serviciul Vamal și Agenția Servicii Publice. Clasamentul celor mai independente instituții publice din Republica Moldova, a fost prezentat pe 27 noiembrie, în cadrul unei conferințe.

Topul instituții publice din Moldova cu cel mai mare potențial de independență: Procuratura Generală, Banca Națională a Moldovei și Avocatul Poporului, primele în clasament

Pentru calcularea clasamentului de independență au fost evaluate 20 de instituții publice cu funcții de reglementare, control, prestări servicii și în sfera activității judiciare (ANRE, TRM, ANI, BNM, CNA, CNAS, CNAM, Curtea Constituțională, Avocatul Poporului, Agenția Servicii Publice, Consiliul Audiovizualului, Consiliul Concurenței, Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia Națională a Pieței Financiare, Curtea de Conturi, Inspectoratul General de Poliție, Inspekția Financiară, Procuratura Generală, Serviciul Fiscal de Stat, Serviciul Vamal).

Instituțiile publice au fost evaluate în baza a patru criterii de independență: numirea organului de conducere și membrilor Consiliului de administrație; destituirea persoanelor numite; suveranitatea și bazele constituționale; venitul persoanelor numite și angajaților. Punctajul maxim pentru o instituție constituie 100 de puncte.

Astfel, **Procuratura Generală se situează pe prima poziție cu un scor de 77%, urmată de Banca Națională a Moldovei cu 75%, Avocatul Poporului cu 71%, Curtea Constituțională și Autoritatea Națională de Integritate cu 70%.** La polul opus, Agenția Servicii Publice ocupă ultimul loc în clasament cu 24%. Totodată, încă cinci instituții publice din partea de jos a clasamentului nu au acumulat mai mult de 1/2 din numărul maxim de puncte. Este vorba despre Serviciul Vamal (36%), Inspekția Financiară (36%), Inspectoratul General de Poliție (40%), Casa Națională de Asigurări Sociale (42%) și Serviciul Fiscal de Stat (44%).

Potrivit raportului de evaluare a potențialului de independență a instituțiilor publice din Republica Moldova, media generală de independență a instituțiilor publice constituie 57%. Rezultatele evaluării se datorează în mare parte cadrului normativ suficient de bun, care reglementează organizarea și funcționarea instituțiilor publice din Republica Moldova.

INDEPENDENȚĂ

Analiza identifică în șapte instituții publice **cazuri de numire în organele de conducere** a membrilor care au fost activi politic cu doi ani înainte de a fi numiți (ANRE, BNM, Curtea Constituțională, CNAM, Consiliul Audiovizualului, Consiliul Concurenței, Curtea de Conturi). Totodată, la acest capitol, doar Agenția Servicii Publice nu a adus la cunoștința publicului CV-urile membrilor organului de conducere, iar CSM și TRM au omis să publice unele din CV-urile membrilor. În același timp, în 11 instituții evaluate persoanele numite în organele de conducere pot exercita această funcție un număr nelimitat de mandate și ani. Acest fapt comportă mai multe riscuri precum legăturile strânse cu politicul și factorii de decizie, eventuale abuzuri și lipsa răspunderii instituției.

La capitolul **destituirea persoanelor numite**, pentru șase instituții publice nu sunt indicate temeuri exhaustive și detaliate pentru demiterea organelor de conducere, fie lipsesc motivele de destituire a acestora. Este vorba de CSM, CNAM, CNAS, Agenția Servicii Publice, TRM și Inspectia Financiară. În plus, pentru trei instituții publice (ANRE, Consiliul Concurenței și Curtea de Conturi) lipsesc temeuri exprese care ar da posibilitate destituirea (revocarea) din funcție a conducerii în caz de neexercitare adecvată a funcțiilor sau încălcarea prevederilor legale.

În ce privește **suveranitatea instituțională**, doar cinci instituții evaluate au o bază legală în Constituția Republicii Moldova (Avocatul Poporului, Curtea Constituțională, Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea de Conturi, Procuratura Generală). Existența normelor constituționale acordă o garanție suplimentară de independență instituțiilor publice. Iar zece autorități din cele 20 evaluate nu au autoritatea de a decide cu privire la organizarea lor internă (Agenția Servicii Publice, ANI, CNAS, CNAM, Consiliul Audiovizualului, Consiliul Concurenței, Inspectoratul General al Poliției, Inspectia Financiară, Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal).

Analiza veniturilor lunare ale membrilor organelor de conducere ne arată că acestea depășesc cel puțin de două ori cuantumul salariului mediu lunar pe economie, dar și evidențiază decalajul semnificativ în politica de salarizare a conducerii diferitor instituții publice, unele funcții de conducere fiind remunerate dublu, triplu sau chiar înzecit în raport cu alte instituții. Mai sunt remarcate și discrepanțe evidente între salariile brute medii lunare ale managerilor de rang înalt și conducerea unor instituții publice. Astfel, cele mai mari decalaje în salarizare le constatăm la Compania „Teleradio – Moldova” unde salariul mediu brut al managerului de rang înalt constituie doar 34% din salariul conducerii instituției, la Comisia Națională a Pieței Financiare (35%) și la Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (43%).

Pentru majoritatea instituțiilor publice remunerarea angajaților este una demotivatoare. În șapte instituții publice salariul mediu brut lunar al angajaților este comparabil cu cuantumul salariului mediu lunar pe economie. **Cele mai mici salarii medii brute lunare (variază între 6 – 7 mii lei) le au angajații din Compania „Teleradio – Moldova”, Consiliul Superior al Magistraturii și Curtea Constituțională.** Pe de altă parte, cele mai mari salarii (11 – 16 mii lei) le primesc angajații de la Banca Națională a Moldovei, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectia Financiară, Comisia Națională a Pieței Financiare, Consiliul Audiovizualului și Autoritatea Națională de Integritate.

INDEPENDENȚĂ

Peter Golias, director INEKO, Slovacia

Văzând în Slovacia instituții publice capturate care nu funcționau corect am decis să analizăm în detaliu modul lor de constituire și independența acestora față de Guvern. Astfel, deja al treilea an consecutiv elaborăm clasamentul celor mai independente instituții și le oferim recomandări pentru a-și îmbunătăți independența și profesionalismul. Metodologia acestei evaluări încercăm să o transpunem și în Republica Moldova. Ne dorim să avem niște instituții responsabile față de public și vrem ca cetățenii să știe cu ce se ocupă și care este rezultatul activității acestor instituții publice

Liubomir Chiriac, director executiv IDIS „Viitorul”

Instituțiile de stat din Moldova sunt în proces de consolidare și nu au încă un potențial de independență și forță ca să își permită să aibă o încredere deplină din partea societății noastre. Cu suportul metodologiei slovace am reușit să analizăm în premieră potențialul de independență al instituțiilor publice și să integrăm concluziile într-un studiu amplu. Sperăm mult ca prin raportul curent să aducem o contribuție clară la dezvoltarea independenței instituțiilor din Republica Moldova.

Viorel Pîrvan, expert juridic, IDIS „Viitorul”

Un grad inadecvat de independență poate duce la pierderea posibilității forțelor alese democratic să intervină în direcțiile de activitate a instituțiilor, ceea ce ar reduce semnificativ posibilitățile de reparare în caz de eșec al acestora. Este important de a avea un echilibru între independență și influență politică, prin stabilirea unor modalități de distribuire a influenței politice între mai mulți actori și de a o limita cu reguli exprese și clare, astfel încât riscul de abuz de către un grup restrâns de politicieni să fie minim.

ANALIZĂ

Interesul public prin prisma legislației din Republica Moldova

În condițiile situației actuale, marcată de criza provocată de virusul COVID-19 la nivel mondial, când anumite drepturi ale omului au fost limitate și uneori chiar și încălcate, la nivelul tuturor statelor în care a fost instaurată starea de urgență, o cercetare consacrată conceptului de „interes public”, prin prisma legislației din Moldova, reprezintă un subiect actual.

Importanța înțelegerii corecte a noțiunii/conceptului de interes public, rezidă din faptul că anume interesul public servește drept unul dintre principalele argumente/justificări pentru emiterea unor decizii de către unele autorități publice menite să influențeze în unele cazuri întreaga societate.

Ca punct de pornire pentru analiza conceptului de interes public în legislația națională, adică din RM, servesc prevederile legii supreme din RM și anume Constituția RM, unde sintagma de interes public o identificăm în două articole constituționale și anume în art.34 alin. (1) și art. 127 alin. (4).

Astfel, potrivit art. 34 alin. (1) din Constituție, persoanei îi este garantat dreptul de a avea acces la orice informație de interes public.

Analizând prevederile constituționale, putem menționa faptul că în redacția textului constituțional sintagma de interes public, este redată general, iar acest fapt poate permite diverse interpretări extensive, uneori defavorabile în raport cu ceea ce legiuitorul a avut în vedere prin norma constituțională, sau chiar în unele cazuri unii pot face și diferite abuzuri.

Caracterul public al informațiilor de interes public evidențiază faptul că aceste informații trebuie să fie accesibile opiniei publice.

De asemenea, în Legea nr.982/2000, legiuitorul nu operează cu noțiunea de informații de interes public, ci cu cea de informație oficială. În acest sens, potrivit Legii nr.982/2000, prin informații oficiale se subînțeleg informații aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept. Totodată, furnizorul de informații, în conformitate cu competențele care îi revin, este obligat să asigure informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public.

Dacă legiuitorul nu definește expres în textul legii ce reprezintă o informație de interes public, atunci în literatura de specialitate, unii autori definesc informațiile de interes public ca fiind: „orice date sursa cărora sunt instituțiile publice. La ele se referă: instituții ale administrației de stat, naționale, locale, instituții cu vocație națională, autoritățile naționale ș.a. sau chiar instituții de drept privat, dacă acestea folosesc în activitatea lor resurse publice (bugete, proiecte, personal, resurse materiale ș.a.).

ANALIZĂ

Anume interesul public reprezintă expresia unei nevoi sociale ce vizează întreaga comunitate, iar autoritatea publică, în sensul Codului administrativ, trebuie să acționeze în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public, or, interesul public, așa cum putem deduce din Codul administrativ, implică garantarea și respectarea de către autoritățile publice a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale cetățenilor, garantate prin Constituție și tratatele internaționale la care R. Moldova este parte.

Astfel, așa cum menționează unii autori în literatura de specialitate, **„interesul public poate face și obiectul unui act normativ prin care se împuternicește prin lege ca o anumită autoritatea publică să soluționeze o anumită problemă de interes personal sau public sau să înainteze diferite propuneri pentru realizarea unor acțiuni de interes public”**.

Reieșind din cele prenotate, rezultă că interesul public în cazul accesului la informație de interes public, se referă la **dreptul oricărei persoane, de a fi informată prompt, corect și clar** asupra măsurilor preconizate și mai ales asupra măsurilor luate de autoritățile publice, la accesul liber la sursele de informare publică, posibilitatea persoanei de a recepționa direct și în bune condiții emisiunile radiofonice și televizate, obligația autorităților publice de a crea condițiile materiale și juridice necesare pentru difuzarea liberă și amplă a informației de orice natură.

Sursa: juridicemoldova.md

În concluzie, în lumina celor relatate supra, putem deduce **mai multe concluzii de rigoare asupra conceptului de interes public** după cum urmează:

- Cadrul legal conține reglementările în care identificăm sintagma de „interes public”, în unele dintre reglementări legiuitorul chiar și definește expres ce reprezintă interesul public.
- În pofida reglementărilor prenotate, cadrul legal național încă conține destul de multe incertitudini în partea ce ține de interpretarea uniformă și unanimă, a ceea ce reprezintă interes public.
- Legislația în care identificăm sintagma de interes public se referă mai mult la legislația din domeniul dreptului public, or, interesul public așa cum am putut deduce din prevederile legale analizate, se referă la interesul general al întregii comunități.
- Aferent conceptului de interes public, legiuitorul operează și cu alte noțiuni care sunt în coroborare cu interesul public, și anume informație de interes public, sau bunuri folosite în interes public.
- Legiuitorul din RM nu definește expres în textul legii ce reprezintă o informație de interes public, iar acest lucru poate genera anumite interpretări extensive, uneori chiar și abuzive.
- Interesul public servește unul dintre principalele argumente atunci când este vorba despre emiterea unor decizii de către unele autorități publice în vederea reglementării anumitor situații de criză sau mai complicate cum a fost în cazul instaurării stării de urgență provocată de virusul COVID-19.

BUGETE TRANSPARENTE

Mihai Manoli
Economist

Bugete locale transparente pentru municipalități eficiente

Raioanele sunt cele care înregistrează cea mai slabă performanță

În ultimii ani raioanele au avut cea mai proastă evoluție, veniturile medii totale pe această grupă înregistrând o creștere negativă în termeni reali, de 98,3% din veniturile din 2014. Iar, exprimate per cap de locuitor, acestea au înregistrat nivelul de 101,8%.

Venitul bugetar mediu per persoană pe grupa Raioane este doar de 74% din venitul per persoană din UTA Găgăuzia.

Bugetele locale sunt cele mai dependente de transferurile de la bugetul de stat, peste 70% din veniturile bugetelor locale în 2017-2019 provin din aceste transferuri. Astfel, ponderea veniturilor consolidate ale bugetelor locale, în BPN, pentru perioada anilor 2017-2019 a înregistrat o evoluție de la 25, 22% (2017) la 26, 56% (2019) din veniturile consolidate BPN cu transferuri de la bugetul de stat.

Veniturile totale, fără transferuri de la bugetul de stat ale autorităților publice locale, sunt inadmisibil de joase, pentru ca acestea să poată răspunde efectiv și eficient la necesitățile locale. Din totalul de resurse bugetare la nivel de țară la bugetele locale revin circa 26%, inclusiv transferurile de la bugetul de stat.

Însă, fără transferuri, acestea formează doar 7,32% (2017), 7,46% (2018) din care la APL I revine 2,8% și 4,7% la APL II, și 6,98% (2019). Pentru anul 2019 ponderea veniturilor bugetelor agregate la nivel național în bugetul public național, fără transferuri a înregistrat o diminuare cu 6,43 p.p.

În perioada anilor 2017-2019 dependența autorităților locale de transferurile de la bugetul de stat a crescut, ca rezultat autonomia financiară s-a diminuat.

BUGETE TRANSPARENTE

Deși reforma finanțelor publice locale începută în 2013 și-a propus implementarea unui mecanism de formare a bugetelor locale care să crească gradul de autonomie financiară a autorităților publice locale, în perioada de după reformă s-a constatat o tendință opusă. Analiza tendințelor în evoluția veniturilor consolidate a unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi, în perioada anilor 2016 – 2019 relevă că **dependența autorităților locale de transferurile de la bugetul de stat a sporit, iar autonomia financiară s-a diminuat.**

Sistemul de formare a veniturilor bugetelor locale după 2014 relevă o capacitate scăzută privind formarea unui echilibru dintre funcțiile de stimulare a dezvoltării economice la nivel local în comunitățile cu potențial și de echilibrare a veniturilor. Evoluția repartiției veniturilor consolidate pe unitățile teritoriale administrative de nivelul doi exprimate pe cap de locuitor în 2014 și 2018, demonstrează o consolidare a unui număr restrâns de unități administrative care au înregistrat venituri peste media pe bugetul local consolidat și o creștere a numărului de unități, care au înregistrat venituri sub media pe țară (29 UAT în 2018 față de 22 în 2014).

De asemenea, analiza evoluției veniturilor totale și a veniturilor fără transferuri cu destinație specială pentru educație, asistență socială și competențe delegate exprimate per cap de locuitor, demonstrează că principalele structuri în dezvoltarea economică și contribuitori la BPN, mun. Chișinău și Bălți, au venituri bugetare per capita mai joase decât UTA Găgăuzia, iar Bălți este la doar 84% din media pe bugetul local consolidat.

Tabelul 11. Indicatorii-cheie a cheltuielilor bugetului local consolidat

Indicatori/Ani	2017	2018	2019
Cheltuieli (mil. lei, nominal)	13 274,6	14 548,1	16 937,5
Indicele prețurilor de consum	106,6	103,0	104,84
Deflator	100,0	103,0	107,84
Cheltuieli (mil. lei, real)	13 274,6	14 124,0	15 706,0
Rata de creștere (nominal, %)	-	9,59	16,42
Rata de creștere (real, %)	-	6,40	11,20
Populația prezentă (mii)	3 550,9	3 547,5	3 542,7
Cheltuieli per cap de locuitor (lei)	3 738,38	4 100,94	4 780,96

Astfel, **principalele structuri economice ale țării sunt limitate în dezvoltare, aceasta în final limitând dezvoltarea întregii economii, iar în consecință și a localităților din restul țării.** Această situație este relevantă și pentru alte unități administrative de nivelul doi, care, deși, au o situație economică mai puternică înregistrează venituri mai mici.

Impozitele pe proprietate, taxele locale și veniturile din servicii și taxe administrative asigură peste 86% din veniturile din surse proprii.

Pentru spațiul rural cea mai mare contribuție la creșterea veniturilor bugetului local consolidat se atestă din veniturile din servicii și taxe administrative, iar pentru spațiul urban din impozite pe proprietate.

În raioane și UTA Găgăuzia ritmul de creștere pe perioada 2016-2019 a veniturilor din impozite pe proprietate a fost de peste cinci ori mai jos decât în mun. Chișinău și Bălți, respectiv 15,4% și 17,6% față de 81% și 94%. În schimb, evoluția veniturilor din taxele locale este mai aproape pe toate grupurile de UAT II, cea mai mare creștere a fost înregistrată pe mun. Bălți (16, 9%), iar cea mai joasă pe raioane, de 8,1%.

O altă sursă importantă de venituri proprii sunt taxele locale. Acestea au avut creșteri relativ omogene pe grupele de unități administrative de nivelul doi și au fost situate în intervalul 8,1 % (raioane) și 16,9% (Bălți) și se situează cu mult sub creșterea veniturilor totale a bugetului local consolidat (21,8%).

CONFLICT DE INTERESE

Conflict de interese la Primăria din Basarabeasca! Primarul Valentin Cimpoeș riscă să-și piardă funcția după ce a încheiat contracte de prestări servicii, în valoare de 80 de mii de lei, cu firma mamei sale. Constatarea a fost făcută de Autoritatea Națională de Integritate.

Sursa: www.ani.md

Conflict de interese la Primăria din Basarabeasca

Autoritatea Națională de Integritate (ANI) a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către primarul orașului Basarabeasca, Cimpoeș Valentin. Potrivit sesizării, **primarul a încheiat în anul 2018 un contract de prestări servicii în sumă de 12 mii lei, cu o firmă fondată de mama sa.**

În cadrul controlului inițiat, inspectorul de integritate a constatat din materialele probatorii că, primarul stabilise relațiile juridice cu firma mamei sale încă din anul 2016, când a semnat primele ordine de plată cu mama sa.

În total, în perioada august 2016 – martie 2020, primarul a încheiat cu această firmă 16 ordine de plată și contractul de achiziționare a serviciilor pentru întreținerea mașinii de serviciu. În aceste scopuri, **din bugetul primăriei au fost transferați spre contul firmei suma totală de aproximativ 80 mii de lei.**

În rezultatul acestor acțiuni, inspectorul de integritate a stabilit că – prin emiterea acestor acte juridice, luarea deciziei/participarea la luarea deciziilor în privința unor persoane apropiate au fost încălcări prevederilor legii privind declararea averii și intereselor personale. Primarul nu a luat măsurile de rigoare pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor, nu a declarat în scris și nu a soluționat prin abținere conflictul de interes real în care s-a aflat și a admis consumarea acestuia.

Dacă actul emis de ANI va rămâne definitiv, primarul riscă să îi fie încetat mandatul și nu va avea dreptul de a exercita funcția de primar, o altă funcție publică sau de demnitate publică, cu excepția altor funcții electorale pe o perioadă de 3 ani. Totodată, subiectul vizat va fi inclus și în Registrul Interdicțiilor al ANI.

Actul de constatare poate fi contestat în instanța de judecată. În turul doi al alegerilor locale din 3 noiembrie 2019, Valentin Cimpoeș a obținut încă un mandat de primar.